

ظریف:

بوتون می خواهد انگلیس را به باتلاق بکشاند

گروه سیاست: وزیر امور خارجه ایران به اقدامات کارشکنانه اخیر مشاور امنیت ملی آمریکا واکنش نشان داد و گفت: جان بوتون می خواهد انگلیس را به باتلاق بکشاند. محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه کشورمان در صفحه تویتزش...

صفحه ۱۵

دوشنبه ۳۱ تیر ۱۳۹۸ • ۱۹ ذی القعدة ۱۴۴۰ • ۲۲ جولای ۲۰۱۹

تترها

«شرق» بررسی کرد

به نام مطبوعات به کام شرکت های خاص

صفحه ۱۳

چرا تنگه هرمز مهم ترین گذرگاه جهان است؟

صفحه ۷

صف کشی موافقان و مخالفان عارف

صفحه ۲

پاسخ ۲ شرکت دارویی به گزارش «شرق»

صفحه ۴

محرمانه های مسئولان

صفحه ۶

مجلس علیه مجلس

تحقیق وتقصص های بی سرانجام و ۸ هزار سؤال در بایگانی

صفحه ۳

حرف اول

رابطه محوری به جای آموزش

زهرا کریمی . استاد دانشگاه

داگلاس نورث، برنده جایزه نوبل اقتصاد، معتقد است کشورهای توسعه نیافته به این دلیل فقیر باقی مانده اند که نهادهای آنها به فعالیت های مولد پاداش نمی دهد. تجربه نشان داده در کشوری که فعالیت اصلی آن دزدی دریایی است، مردم با فراگرفتن مهارتهایی مانند جسارت جنگیدن، پرتاب کردن خنجر و بالا رفتن از طناب پاداش دریافت می کنند و در کشوری که تولیدات صنعتی مبنای اصلی رشد اقتصادی است، داشتن دانش فنی عامل کسب امتیاز است. بسیاری از اقتصاددانان بر نقش آموزش و سرمایه انسانی در فرایند توسعه تاکید کرده اند ولی افزایش بودجه آموزشی در اکثر کشورها به توسعه منجر نشده است. امروزه مشخص شده است که گسترش کمی آموزش نمی تواند عامل توسعه باشد ولی تحول کیفی در آموزش به سادگی امکان پذیر نیست. مایکل تودارو به درستی تاکید می کند که نظام آموزشی زیرمجموعه ای از کل نظام اقتصادی- اجتماعی است و نمی توان انتظار داشت نظام آموزشی به شکلی مستقل و مجزا از دیگر عرصه ها، زمینه ساز تحولی اساسی در کشورهای درحال توسعه باشد. نظام آموزشی در ایران، مشابه اکثر کشورهای درحال توسعه، کارآمد نیست و نیاز به تحولی جدی دارد. انتقادات بسیاری به عملکرد نظام آموزشی مطرح می شود؛ از جمله اینکه با نیازهای بازار کار انطباق ندارد و جوانان کارآفرین و خلاق تربیت نمی کند. نظام آموزشی همه ساله صدها هزار جوان تحصیل کرده را وارد بازار کار می کند که مهارت های لازم را ندارند. ولی مشکل اصلی در واقع ناشی از ناکارآمدی نظام آموزشی نیست؛ نظام آموزشی آینه ای از وضعیت کل نظام اقتصادی - اجتماعی کشور است.

ادامه در صفحه ۴

ظریف:

بوتون می خواهد انگلیس را به باتلاق بکشاند

گروه سیاست: وزیر امور خارجه ایران به اقدامات کارشکنانه اخیر مشاور امنیت ملی آمریکا واکنش نشان داد و گفت: جان بوتون می خواهد انگلیس را به باتلاق بکشاند. محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه کشورمان در صفحه تویتزش...

صفحه ۱۵

نمایش شفافیت

عملکرد صندوق بازنشستگی در زمینه انتشار اطلاعات پرداخت بررسی شد

شرق: معیاد صالحی، رئیس صندوق بازنشستگی، در حالی که مجموعه ای با گردش مالی هزاران میلیاردی را بر عهده گرفته است، فهرست حقوق اعضای هیئت مدیره شرکت های تابعه خود را روی سایت شفافیت این سازمان قرار داده و هر روز مانور می دهد که نسبت به شفاف سازی در این حوزه وارد عمل شده است البته همین کار را هم نصفه و نیمه انجام داده و حقوق خود را روی سایت قرار نداده است. او در سطح رسانه از دیگر مدیران هم می خواهد. به این نمایش شفافیت وارد شوند. در حالی که عباس اورنگ، کارشناس اقتصادی، با انتشار حقوق افراد به دلیل اینکه اعداد با مصوبه هیئت مدیره و در چارچوب قانون تعیین می شود، مخالف است. او به «شرق» می گوید عریان سازی حقوق معادل شفافیت نیست و بهتر است

صفحه ۲

بازخواست بعد از ۳۰ سال

انتقاد مجدد یک روزنامه اصولگرا از عاملان قطع نامه ۵۹۸

دهه ۱۳۳۰ است که سر آغازی برای وابستگی دولت به عنوان نهاد برنامه ریز توسعه به درآمدهای نفتی بوده و «مردم وارگی» را از ماهیت برنامه ریزی و به تبع آن پاسخ گوئی، مسئولیت پذیری و شفافیت را از آن سلب کرد، دوم جهش چشمگیر قیمت نفت در اوایل دهه ۱۳۵۰ که با مدین روح پوپولیسم به کالبد برنامه ریزی، «مقبولیت و وجاهت» علمی امر برنامه ریزی را تحت الشعاع قرار داده و سوم وقوع انقلاب اسلامی در اواخر دهه ۱۳۵۰ که با قطع تدریجی پیوندهای ایران با جهان، الزامات جدیدی را در کاربست برنامه ریزی در فضای توسعه کشور ایجاد کرده و با قرار گرفتن هرچه بیشتر برنامه ریزی در محاق ایدئولوژی، قدرت و سیاست از یک سو و ملموس شدن ناکارآمدی آن، «مشروعیت» آن را نیز مخوش کرده است.

از همین رو امروز و پس از گذشت ۷۰ سال از استقرار نظام برنامه ریزی در ایران، باید این واقعیت تلخ را پذیرفت که برنامه ریزی در ایران، آن چنان که انتظار می رفت موفق نبوده و علاوه بر مواجه بودن با بحران «مشروعیت و مقبولیت»، با بحران «ناکارآمدی» نیز روبه رو بوده و تا چاره جویی نشود و عزمی حقیقی برای حل این بحران ها وجود نداشته باشد، امیدی به چیدن میوه «توسعه» و «پیشرفت» از «درخت غیرثمر» برنامه ریزی در ایران نمی توان داشت؛ به عبارت دیگر حرکت لاک پشت وار توسعه در ایران (و دل خوش کردن به افزایش های کمی در حوزه سلامت، درمان، آموزش و برخی زیربناها) در قیاس با سرعت خیره کننده پیشرفت بسیاری از کشورهایی که حتی دیرتر از ایران نظام برنامه ریزی مدرن را مستقر کردند، باید تردیدهای بزرگی را فرا روی مسئولان و متولیان امور قرار دهد.

تبارشناسی انحطاط برنامه ریزی در ایران

بررسی نظرات «گروه مشاوران هاروارد» درباره نظام برنامه ریزی ایران در میانه دهه ۱۳۳۰ حکایت از آن دارد که با وجود گذشت ۶۰ سال، کماکان بسیاری از مشکلات و نارسایی های برشمرده شده تداوم داشته و این عوارض مزمن در گذر زمان تشدید نیز شده اند؛ آنان از ناکارآمدی «خصلت های فرهنگی ایرانیان» (از جمله نکرش «ما بهتر از شما کار می کنیم» مسئولان دستگاه های مرکزی برنامه ریزی نسبت به دستگاه های

همراه با آمریکا، به دنبال گفت وگو با ایران

نخست وزیر آینده بریتانیا چه نگاهی به ایران دارد

صفحه ۱۵

عکس: AFP

علی اوسط هاشمی در گفت وگو با «شرق» خواستار شد

برگزاری مناقصه بین المللی در چابهار

گروه اقتصاد: منطقه چابهار، درانه سواحل مکران، با وجودی که مورد توجه ویژه در چند سال اخیر قرار گرفته، اما با نگاهی به تحولات در این منطقه، به نظر می رسد بخشی از برنامه ریزی ها، منحرف شده و حتی در سطح سخن باقی مانده است...

صفحه ۵

سال شانزدهم • شماره ۳۴۸۱ • ۱۶ صفحه • ۴۰۰۰ تومان

سرمقاله

برجام و موقعیت کنونی

عباس آخوندی

برجام مهم ترین توافق سیاسی- امنیتی ایران در سطح شورای امنیت سازمان ملل پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ است. این توافق ایران را که از مرداد ۱۳۸۵ (جولای ۲۰۰۶) با قطعنامه ۱۶۹۶ شورای امنیت سازمان ملل ذیل فصل هفت منشور سازمان ملل برده شده بود، با قطعنامه ۲۲۳۱ مورخ ۲۹ تیر ۱۳۹۴ (۲۰ جولای ۲۰۱۵) همین شورا از آن خارج کرد. خروج بدون خون ریزی و درگیری نظامی یک کشور از ذیل فصل هفت منشور سازمان ملل از موارد نادر و جزء افتخارهای دیپلماسی ایران است. اجمالا فصل هفت منشور مرتبط با «اقدام در رابطه با تهدیدات صلح، نقض های صلح و اقدامات تجاوزکارانه» است. بر اساس بند ۴۰ این فصل که مورد استناد قطعنامه ۱۶۹۶ بود، به منظور جلوگیری از وخامت اوضاع به تشخیص شورای امنیت سازمان ملل -که در بسیاری از موارد ازجمله در مورد ایران ظالمانه است- شورای امنیت مواردی را مقرر کرد تا ایران عمل کند. بعدها، چون از نظر آنان قطعنامه از سوی ایران مورد توجه قرار نگرفت، براساس بند ۴۱ همین فصل و براساس قطعنامه ۱۷۳۷ در تاریخ سوم دی ماه ۱۳۸۵، ۲۳ دسامبر ۲۰۰۶، اقدام های تنبیهی مقرر و اولین تحریم ها علیه ایران اعلام و اعمال شد و به طور مرتب شدت و دامنه تحریم ها در قطعنامه های بعدی گسترش یافت. در این مدت کوتاه شش قطعنامه از سوی شورای امنیت علیه ایران صادر شد. از ابتدای پیروزی انقلاب، باوجود تمام تحول های سیاسی و انقلابی که در ایران رخ داد و هشت سال دفاع مقدس و اتحاد قدرت های جهانی به نفع صدام و یکپارچگی نسبی آنان علیه ایران، سیاست خارجی ایران با تدبیر و تکیه بر سه اصل عزت، حکمت و مصلحت موفق شده بود که نه تنها از صدور حتی یک قطعنامه علیه ایران جلوگیری کند که براساس بند شش قطعنامه ۵۹۸ مقرر شد دبیرکل هیئت بی طرفی را برای تعیین مسئول محاصره عراق و ایران تعیین کند. بعدها با پیگیری هایی که انجام شد، دبیر کل در ۱۸ آذر ۱۳۷۰ در نامه ای به شورای امنیت سازمان ملل رسما عراق را به عنوان کشور متجاوز و مسئول شروع جنگ اعلام کرد و این موقعیتی کم نظیر در دیپلماسی خارجی ایران بود. در مقابل، دولت نهم در کمتر از یک سال از تصدی، اولین قطعنامه را علیه ملت ایران به ارمان آورد و در کمتر از چهار سال بعدی پنج قطعنامه متوالی دیگر دریافت کرد. در اینکه این قطعنامه ها ظالمانه بوده اند هیچ تردیدی نیست؛ اما تدبیر و حکمت حکم می کرد که سیاست خارجی به گونه ای تمشیت شود تا دیگران امکان تهدید منافع ملی ایران و همچنین فرصت اعمال تحریم علیه جمهوری اسلامی ایران را به استاد قانون های بین الملل نبایند. اکنون که حدود ۱۳ سال از صدور اولین قطعنامه علیه ایران می گذرد، هنوز مسئولان وقت توضیح ندادند که چگونه با بی تدبیری یا سوءتدبیر چنین هزینه عظیمی را برای ملت ایران موجب شدند. برجام البته ریشه در تصمیم نظام برای حل و فصل موضوع فعالیت ها صلح آمیز هسته ای و قطعنامه های پیش گفته، پیش از آمدن دولت یازدهم دارد. اوپاما در زمستان ۱۳۸۷ در آمریکا به قدرت رسید. ترکیبی که او در وزارت خارجه و وزارت دفاع خود آراست، ترکیبی بود که طرفدار حل و فصل جامع اختلاف های بین ایران و آمریکا بود. بی گمان نحوه نگاه آنان به این حل و فصل و اهدافشان از آن با اهداف ایران مغایر و در بسیاری موارد متضاد و متاین بود. ولی، به هر روی، درسی تغییر گفتمان حاکم بر روابط بودند. این تغییر از سوی ایران با تأخیر دیده شد، بنابراین مذاکرات غیررسمی بین دو کشور با وساطت عمان آغاز شد. حل و فصل مسئله های فعالیت های هسته ای و تحریم های پیرامون آن در فصل مشترک خواسته های دو کشور با دو خاستگاه متفاوت قرار داشت. این موضوعی بود که دو طرف برای مذاکره دربراره آن موافق بودند، بنابراین در دستور کار قرار گرفت. البته ایران، هیچ گاه به گسترش حوزه مذاکرات به بیش از این موافق نبود و دولت دهم هم نسبت به نحوه پیشبرد مذاکره اعتراض هایی داشت، با وجود این، مذاکرات آغاز شد.

ادامه در صفحه ۲

یادداشت

هندسه اقتصاد در جبر و احتمال تاریخ و جغرافیا

اجرائی) حتی فراتر از نارسایی های فنی و نهادینه بودن نگاه «تئوری توطئه»، به عنوان یکی از علت العلل های ناکارآمدی نظام برنامه ریزی در کشور یاد می کنند. «ولت» مدرن در ایران پس از آشنایی نسبی پادشاهان قاجار با تمدن شکوفای غرب نطفه گذاری شده و با وقوع نهضت مشروطیت و پس از روی کار آمدن رضاشاه و اراده او برای مدرنیزاسیون کشور، به تدریج پایه های مستحکم تری یافت. رابطه دولت و ملت در ایران که همواره به صورت تاریخی یک رابطه پراضطکاک و پر آشوب بوده است، با ملی شدن صنعت نفت و واریز عایدات کم در دسر نفتی به خزانه های دولت، وارد فاز جدیدی شد و با استغنائی مالی دولت از ملت و کاهش پاسخ گوئی و مسئولیت پذیری آنها به یکدیگر، کشور در سراسیمگی سقوط به وضعیت خطرناک «دولت بی ملت و ملت بی دولت» قرار گرفت؛ وضعیتی که در آن گوئی دولت و ملت در مسیر حرکت به سوی توسعه و آبادانی کشور، در پی یک طلاق توافقی، متارکه کرده و هریک در جاده ای بی مقصد حرکت می کنند؛ بنابراین در شرایط «خلا شهروندی» و با خروج تقریبی ملت از صحنه نقش آفرینی فعالانه در توسعه کشور، دولت با تکیه بر درآمدهای نفتی در جایگاه «بیمانکار توسعه» و به عنوان فاعل مایبشا در عرصه برنامه ریزی نقش ایفا کرده و عملا ضرورت و تقاضایی برای «مردمی کردن برنامه ریزی» و وارد کردن آن در اتاق شیشه ای احساس نمی کنند. از دیگر نکات قابل توجه در بررسی چرایی انحطاط برنامه ریزی در سویه دولت، مسئله مبنای اخذ مشروعیت برنامه ریزی در ایران است که با کشورهای توسعه یافته متفاوت است. در این کشورها مشروعیت برنامه ریزی ملهم از خواست تأمین «منافع عمومی» (Public Interest) است، با این حال در ایران به سبب تداوم مناقشات و کشمکش های پید و پنهان دولت و جامعه بر سر اصول، ارزش ها و اولویت ها، هرچند شاید در ظاهر تأمین منافع عمومی مبنای مشروعیت برنامه ریزی در ایران باشد، ولی در واقعیت مشروعیت برنامه ریزی برای برنامه ریزان (که در سویه دولت جای می گیرند) صرفا از فرض «تفویض اختیار از سوی ملت» نشئت می گیرد.

به طور کلی برنامه ریزی با توجه به ماهیت خود در جامعه ای نسبتا پائیات که هدف و مقصد نهایی خویش را مشخص کرده و از بحران ها، بلاتکلیفی و سردرگمی خود را رها نیده است، قابلیت کاربست واقعی دارد؛ اما در جامعه ایرانی که در قرن اخیر با بحران های پیاپی (جنگ، بقای نظام سیاسی، بحران مشروعیت و هویت، تحریم های بین المللی و...) و عدم قطعیت های متعدد و پایان ناپذیر مواجه بوده است، اصولا مفهوم نظام برنامه ریزی معنایی متفاوت با سایر کشورها می یابد. «جامعه ایرانی» که از دیدگاه همابین کاتوزیان به صورت تاریخی از عارضه «کلنگی و کوتاه مدت بودن» رنج می برد، به سبب استمرار و تعمیق تضاد دولت و ملت، فقدان یکپارچگی و انسجام ملی، نامشارکت جوئی تاریخی مردم در عرصه های رسمی (مانند عرصه برنامه ریزی)، اضمحلال سرمایه های اجتماعی، ویژگی های خاص خلیقات ایرانیان (از جمله مفت سواری، رانت جوئی، قبیله گرایی و...) و از همه مهم تر درگیری مستمر و فزاینده مردم با مشکلات معیشتی، هنوز نتوانسته از دور باطل دوگانگی های فرا روی خویش (به ویژه تضاد فضای رسمی و فضای غیررسمی) رهایی یابد و نیز نتوانسته با کاهش اتقود اجتماعی به سوی ثبات و شناخت مقصد و مقاصد نهایی گام بردارد. از همین رو بستر جامعه برای ظهور و کاربست برنامه ریزی در ایران نتهتها از ابتدا مساعد نبوده، بلکه هنوز نیز به علل پیش گفته، مجالی برای

ادامه در صفحه ۱۳

برادر گرمی جناب آقای امین عارفینا

محبیت وارده را به جناب عالی و خانواده محترم تسلیت عرض می کنم. از خداوند سبحان برای آن مرحومه علو درجات و برای شما و سایر باز ماندگان صبر و اجر آرزو مندیم.

مهدی رحمانیان

به مناسبت هفتمین روز درگذشت بانوی پرهیزگار

مرحومه حاجیه خانم مریم رفیعیان مراسم یادبودی روز سه شنبه مورخ ۹۸/۰۵/۱ از ساعت ۱۶:۳۰ لغایت ۱۸ در مسجد الزهرا (س) واقع در خیابان شهید عراقی برگزار می شود.

از طرف خانواده های مسلم، رفعیان، کریمی، پاپویز، عارفینا فهیمه، نبوی، ضیایی، اصلائیان و سایر وابستگان

شرق

تحويل روزنامه درب منزل یا محل کار شما بدون هزینه ارسال

۰۹۵۹۳۲۸۸۲
۰۹۶۴۱۹۸۸۱

ارتباط با روزنامه شرق

SHARGHLINE
@SHARGHDAILY.IR